

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN TEMEL SEVİYEDEKİ
İRANLI ÖĞRENCİLERİN YAZMA PROBLEMLERİ*****THE WRITING PROBLEMS OF IRANIAN STUDENTS IN THE BASIC
LEVEL WHO LEARNS TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE***Emrah BOYLU*****Özet:**

Eğitimin her kademesinde olduğu gibi yabancılara Türkçe öğretiminde de girdi ve çıktı önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu açıdan bakıldığında yazma çalışmaları ile dil öğrenen kişilerin yazma becerilerinin ne düzeyde olduğunu tespit etmek mümkündür. Bu çerçevede hem derslerde hem de dönem sonunda yapılan sınavlardan elde edilen yazılı veriler, öğrencilerin olası hatalarının tespiti ve düzeltilmesi açısından hem öğrenciye hem de öğretmene yol gösterici niteliktedir. Buna ek olarak öğrencilerin yaptıkları hataların önceden bilinmesi, ileride yapılacak hataların en aza indirilmesinde de yazma becerisinin kazandırılması açısından önemlidir. Bu bağlamda yapılan bu çalışmada İranlı öğrencilerin yazma problemleri tespit edilmiş ve bunların çözümüne yönelik öneriler sunulmuştur. Araştırma, tarama yöntemiyle yapılmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatım problemleriyle ilgili veriler, merkez tarafından yapılan sınavların yazma bölümünden ve öğrencilerin dönem içerisindeki kompozisyon kâğıtlarından elde edilmiştir. Öğrencilerin yazılı anlatımda yapmış olduğu hatalar, ses bilgisinde, biçim bilgisinde, söz diziminde ve yazımda yapılan hatalar şeklinde gruplara ayrılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yazma Öğretimi, Türkçe Öğretimi, İran.

Abstract:

At all levels of education as well as teaching Turkish to foreigners is an issue to be dealt with on the importance of input and output. In this respect, the work of writing and language learning that is possible to determine the level of their writing skills. In this context, at the end of term exams and courses, as well as on the data obtained, the detection and correction of errors, both in terms of the potential students and the teacher guiding the student is. In addition, the students already know their mistakes, to gain the ability to write in the future is important to minimize errors. At this work we identified

* Bu çalışma, "13. Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu"nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Okutmanı – Ankara e.boylu@windowslive.com

Emrah Boylu

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Temel Seviyedeki İranlı Öğrencilerin Yazma Problemleri
The Writing Problems of Iranian Students in the Basic Level Who Learns Turkish as a Foreign
Language

the Iranian students writing problems and presented their recommendations for the solution. The study designed as a survey. The Data collected about the students problems on writing from the exams which the centre done on writing part and the students composition papers during the period. The mistakes of the students made in written expression, grouped audio information, morphology, the syntax and orthography.

Key words: Teaching of Writing, Turkish Education, Iran.

GİRİŞ

Türkçe, dünyada en çok konuşulan dillerden biridir. Uzun bir geçmişe sahip olan Türkçenin öğretimi de çok eski tarihlerde başlamıştır. Öyleki Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi Kaşgarlı Mahmud'un yazdığı Divanu Lugati-t Türk ile başladığı görüşü hâkimdir. Bu görüş, geçmişten günümüze Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin önemini her zaman canlı tutmaktadır. Buna ek olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, ülkemizin ekonomik, siyasi, iktisadi vb. alanlardaki gelişmelerine paralel olarak gittikçe önem kazanmaktadır. Bu bağlamda günümüzde Türkçe yabancılara hem yurt içinde hem de yurt dışında öğretilmektedir. Yabancılara Türkçe öğreten başlıca kurumlar; enstitüler, kültür merkezleri, özel kurslar, Türkoloji merkezleri ve üniversite merkezlerinde kurulan TÖMER'lerdir. 2009 yılında kurulan ve şu an dünyanın çeşitli yerlerinde otuz ikiden fazla merkezi bulunan Yunus Emre Enstitüsünün açtığı Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine yeni bir boyut kazandırmakta ve bu alanda önemli bir eksiği tamamlamaya çalışmaktadır. Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri; "Avrupa Birliği Ortak Dil Programı"na uygun olarak yabancılara Türkçe öğretmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanındaki bu gelişmelere paralel olarak bu alanda yapılan akademik çalışmalar da büyük bir hız kazanmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretimi konusunda geçmişten günümüze birçok çalışma yapılmıştır. Ancak bu çalışmalar, değişen talepleri karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Türkçenin yabancılara öğretimini daha kolay, hızlı ve etkili hale getirmekle beraber aynı zamanda nitelikli eser, materyal oluşturmak için önceden yapılan çalışmaların dikkate alınması gerekir. Bu bağlamdan hareketle yabancılara Türkçe öğretiminde başvurulacak kaynaklar son derece önemlidir. Konunun akademik olarak da ele alınması bilimsel kriterler ile araştırma yapılması Türkçenin daha etkili ve hızlı öğretilmesine katkı sağlayacaktır. (Göçer ve Tabak, Coşkun, 2012). Bunlara ek olarak hem yurt içinde hem de yurt dışında Türkçe öğreten kişi ve kişilerin Türkçe öğrenenlerin karşılaştıkları

sorunları belirlemeleri, bu sorunlara çözüm üretmeye çalışmaları ise hiç şüphesiz dil öğretimini daha etkili ve hızlı yapacaktır. Özellikle bu tür çalışmalar Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hazırlanacak olan her türlü materyal için kaynak teşkil edecektir. Buna bağlı olarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yaptıkları hataların önceden bilinmesi ve bunların çeşitli sınıflandırmalara “Farslar, Araplar, İngilizler, Japonlar, Almanlar, Kırgızlar, Kazaklar veya (Kara, 2010) tarafından yapılan sınıflandırmadaki gibi “Ortadoğu ve Arap kökenliler, Afrika ve Avrupadan gelenler” şekillerde ayrı ayrı belirlenmesi hiç şüphesiz Türkçenin öğretimini daha etkili yapacak ve ders kitaplarının hazırlanmasında, öğretmen yetiştirmede yol gösterici nitelikte olacaktır.

Yabancı dil öğreniminin zor bir süreç olduğu ve bu süreçte çeşitli sorunlar ile karşılaşıldığı tartışma götürmez bir gerçektir. Bu sorunların temelinde başta öğrenilen dilden, ana dilden, ortamdan, öğreticiden, öğrenciden olmak üzere çeşitli etkenler vardır. Öyleki dil öğreniminin kolaylaştırılması ve daha hızlı, etkili öğrenim sağlanması konusunda çok sayıda çalışmalar yapılmış, çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmış olmasına rağmen dil öğreniminde karşılaşılan sorunlar her zaman var olmuştur. Fakat bu sorunların önceden bilinmesi hem öğreticinin hem de öğrencinin işini kolaylaştıracaktır. Öyleyse bu konuda yapılacak en yararlı çalışmalardan biri öğrenilen dilde öğrenenlerin karşılaştıkları sorunları belirlemek ve bu sorunları en aza indirebilecek çözüm önerileri sunmaktır. Çünkü dil öğreniminde karşılaşılan sorunlar önceden bilinir ve bu sorunları en aza indirmek için uygun yöntem ve teknikler tespit edilir ve uygulanırsa dil öğrenimi ve öğretimi kolaylaşacaktır. Dil sorunlarının ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi için ise ilk olarak sorunların tespit edilmesi, nedenlerinin araştırılması ve çözüm yollarının belirlenmesi gerekir. Bu bağlamda (Çotuksöken, 1983; Doğan, 1989; Candaş Karababa, 2009; Kara, 2010; Kurt, 2010) çalışmalar yapılmıştır. Fakat Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanında bu gibi çalışmalara daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çerçevede yapılan bu çalışmada İran’da Türkçe öğrenenlerin yazma becerisinde karşılaştıkları sorunları ele alacağız. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanında yapılan tüm çalışmalar incelendiğinde İran’da Türkçe öğretimi üzerine sadece bir çalışmanın olduğu görülmüştür (Temizel, 2007). Bu çalışma ise İran’da Türkçe öğretiminin ne zaman başladığını, hangi kurumlarda Türkçenin öğretildiği vb konularda bilgi vermektedir. Yine alandaki çalışmalara bakıldığında Kara (2010) tarafından yapılan çalışmada Tömer’de Türkçe öğrenenlerin karşılaştıkları sorunlar incelenmiş ve çalışmanın küçük bir bölümünde İranlı öğrencilerin karşılaştıkları sorunların bazıları gösterilmiştir.

1. YAZMA EĞİTİMİ

Toplumsal bir varlık olan insan yaşamının her anında iletişim kurmaya ihtiyaç duyar. İnsan yaşamdaki bu rolünü gerçekleştirmek için konuşma ve yazma olmak üzere iki temel beceriden yararlanır. İnsanın konuşmadan sonra en çok kullandığı iletişim aracı yazmadır. “İnsanlar, duygu, düşünce, istek ve tasarımlarını, hayallerini başkalarına aktarmak, uzaktakilere duyurmak, gelecek nesillere ulaştırmak isterler ve bunun için de yazıya başvururlar” (Özbay, 2002, s. 173). Bu açıdan bakıldığında yazma, duygu, düşünce, istek ve olayların belli kurallara uygun olarak birtakım sembollerle anlatılmasıdır. Yazma insanın doğası gereği kendini dışa vurduğu, davranışlarından birisidir. Duygu, düşünce görüş ve hayallerin sözle ifade edilmesi yeterli değildir. Dil gelişimde yazı da çok önemlidir. Yazma, insanın günlük çalışmalarında olduğu kadar, meslekteki bilgilerini aktarmak açısından da bir ihtiyaçtır (Özbay, 2009, s. 115).

Yazan kişinin, yazı ile verdiği iletinin okuyan tarafından doğru ve eksiksiz anlaşılması için, iletini hangi kelimelerle ifade edeceğini, cümleyi nasıl düzenleyeceğini ve yazım kurallarına uygun bir şekilde nasıl yazacağını bilmesi gerekmektedir (Barın, 2009, s. 21). Bu bağlamda diğer becerilerden daha zor ve karmaşık bir yapı haline getiren noktada burasıdır.

Geçmişten günümüze hem ana dilde hem de yabancı dilde yazma becerisinin kazanılmasında çeşitli güçlüklerle karşılaşılıldığı bilinmektedir. Yazma becerisinin kazanılma sürecine ve aşamalarına baktığımız zaman, yabancı dil öğreniminde yazma becerisinin kazanılması ana dilde yazma becerisinin kazanılmasından daha uzun ve zor bir süreç olduğunu söyleyebiliriz. Yabancı dil öğretiminde, dört temel dil becerisi zincirinin son halkası olarak “yazma becerisi” bulunmaktadır. Belki de bu nedenle, bu becerinin geliştirilmesi sona kalmaktadır. Ayrıca yazma sürecinin zor bir süreç olması dolayısıyla bu beceri gerek sınıf içerisinde gerekse sınıf dışında ihmal edilmektedir.

Yazma becerisi çok yönlü ve karmaşık bir beceri olduğundan bu beceriyi kazanabilmek ve kazandırabilmek eğitim öğretim süreci içerisinde yer alan bireylerin özenli ve sabırlı olmasını gerektirmektedir. Yazma becerisini kazandıracak olan kişiler, bu konuda yeterli donanıma sahip olmalıdırlar. Yazma becerisini gerçekleştirecek olan yazar, kendisine güvenmeli ve konusuna hâkim olmalıdır. Yazarın konudaki motivasyon eksikliği yazma kaygısına neden olmaktadır. Bunu azaltabilmek için yazarın sadece orada var olması yeterli değildir. Yazar, psikolojik ve düşünsel açıdan yazma sürecine de hazır olmalıdır (Coşkun, 2009).

Dili somutlaştıran bir beceri olan yazmanın öğretimi belirli aşamalardan ve basamaklardan oluşmaktadır. Yazma öğretimi aşamaları; alfabe, kelime, cümle, paragraf ve metin öğretimi şeklinde sıralanabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma süreci ise; motivasyon ve ön bilgilendirme, örnek metin inceleme, hazırlık, taslak oluşturma, düzenleyerek yazma, düzeltme ve yayımlama basamaklarından oluşmaktadır (Tiryaki, 2013, s. 38-44). Bu basamakların sonunda dili öğrenen kişi veya kişilerin yazma becerisini kazanmış olmaları beklenmektedir. Çakır'a (2010, s. 167) göre, yazma becerisinin şu hedeflerin elde edilmesine,

- Öğrenme sürecini kontrol etmeye,
- Öğrencilerin seviyelerini belirlemeye,
- Öğretilen yapıların veya kelimelerin pekiştirilmesine,
- Dil yanlışlarının görülmesine,
- Noktalama işaretlerinin öğretilmesine,
- Diğer becerilerin daha iyi öğrenilmesine,
- Öğrencilerin dil yetilerinin gelişmesine,
- Öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine,
- Öğrenilen konuların kısa dönem bellekten uzun dönemli belleğe aktarılmasına,
- Öğrencilerin yetilerini (competence) performansa dönüştürmelerine, yardımcı olduğu söylenebilir.

Bu çerçeveden bakıldığında yazma becerisinin kazanılma sürecinin kolay olmadığını ve buna bağlı olarak da bu süreçte hem öğretene hem de öğrenene büyük sorumluluk düştüğünü söyleyebiliriz.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı İran'da Tahran Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde Türkçe öğrenen temel seviyedeki öğrencilerin yazma becerisi sürecinde karşılaştıkları zorlukları, yaptıkları temel yanlışlıkları belirlemek ve yapılan bu yanlışlıkların çözümlerine yönelik öneriler sunmaktır.

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın alt problemleri:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen temel seviyedeki İranlı öğrencilerin yaptıkları ses bilgisi hataları nelerdir?

2. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen temel seviyedeki İranlı öğrencilerin yaptıkları biçim bilgisi hataları nelerdir?

3. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen temel seviyedeki İranlı öğrencilerin yaptıkları söz dizimi hataları nelerdir?

4. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen temel seviyedeki İranlı öğrencilerin yaptıkları yazım yanlışları hataları nelerdir?

3. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, veri analiz yöntemi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

İranlı öğrencilerin yazma problemleri ve karşılaşılan sorunları belirlemek amacıyla tarama modelinde yapılan bu çalışma nitel yönetime göre desenlenmiştir. "Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2012).

3.2. Evren- Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini İran'da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen temel düzeydeki İranlı öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2013 yılında temel seviyede Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde Türkçe öğrenen toplam 120 öğrenci oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmada veriler üç yolla toplanmıştır:

a) Yıl içerisinde öğrencilere verilen yazılı ödevlerden.

b) Öğrencilere kültür merkezi tarafından yapılan sınavların yazma bölümlerinden.

c) Kültür merkezinde derse giren okutmanların görüş ve tespitleri araştırmada bulguların yorumlanmasına kuramsal temel oluşturmaktadır.

3.4. Verilerin analizi ve Yorumlanması

Araştırmadaki verilerin değerlendirilmesinde nitel analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. "İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar

çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2012). Araştırmanın verilerini oluşturan kâğıtlar öncelikle okunmuş ardından genel bir çerçeve içinde kodlama yapılmıştır. Daha sonra, öğrencilerin yaptıkları hatalar ses bilgisinde, biçim bilgisinde, söz diziminde ve yazımda yapılan hatalar şeklinde gruplara ayrılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Ses Bilgisi Yanlıları

4.1.1. Ünlü Uyumu İle ilgili Yapılan Yanlılar:

Ben aşçıyım (aşçıyım)

Parka gitmek için evdan çıktım. (gitmek için evden çıktım)

Lotfan sınıfta konuşmayın. (Lütfen sınıfta)

Sizin adiniz ne? (adınız)

Bu askılık mi? (askılık mı?)

4.1.1.2. (u-ü, ı-i, o-ö) Seslerinin Karıştırılması İle İlgili Yapılan Yanlılar:

Çok yorgünüm. (yorgunum)

Ben çok ümütlüyüm. (umutluyum)

Ben findik çok seviyorum. (findık)

Ben ve Ahmet sınıftayız. (sınıftayız)

4.1.2. Ünlü Düşmesi İle İlgili Yapılan Yanlılar:

Tahran benim şehirim.(şehirmdir)

Benim burunum çok güzel.(burnum)

4.1.3. Ünsüz Benzeşmesi/ Uyumu İle İlgili Yapılan Yanlılar:

Hergün işden sonra yüzüyorum.(işten)

Ben şirketda ders okuyorum. (şirkette)

İnternetde gezeceğim. (internette)

Eğitimim bitdikten sonra evleneceğim.(bittikten)

Bu bölümde genel olarak ses bilgisinde yapılan hataları ortaya koymaya çalıştık. Bu hataların sebebi temel olarak alfabe farklılığından kaynaklanmaktadır. Bunun için Türkçede yazmanın aşamalarından biri olan “alfabe” öğrenimi aşamasında seslerin kavratılmasına ciddi anlamda önem verilmesi gerekmektedir. Buna ek olarak Türkçede ses olaylarının doğru öğretilmesi telaffuz, vurgu ve tonlama açısından çok önemlidir (Barın ve Demir, 2006, s. 258).

Özellikle yabancılara Türkçe öğretiminde ses uyumlarının (büyük ünlü ve küçük ünlü), (ünsüz benzeşmesi ve ünsüz yumuşaması) öğretilmesi aşamasında çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Fakat günümüzün eğitim anlayışı doğrultusunda öğrenciye kuru kuru bilgiyi vermekten ziyade, öğrenciye öğrenmeyi öğretmek ve öğrencinin birden fazla duyusuna hitap edecek etkinlikler yapmak dikkat etmemiz gereken en başlı hususlardır (Temizyürek, 2002, s. 591). Bu çerçevede yabancı öğrencilere ses bilgisini kavratmaya yönelik etkinlikler oluştururken görme ve işitmeye dayalı etkinliklere yer vermemiz şüpheci öğrencilerin ses olaylarını öğrenmelerini daha hızlı, kolay ve etkili yapacaktır.

4.2. Biçim Bilgisi Yanlışları

4.2.1. Fîl Çekimi İle İlgili Yapılan Yanlışlar:

Ailem ve ben sağlık ile yaşamak istiyorum.(istiyoruz)

Ben ayda 200 saat hastanede çalışıyor.(çalışıyorum)

Ben ve annem her hafta markete gidiyorum.(gidiyoruz)

Ben yazda her akşam yüzmek yapıyorum.(yüzüyorum)

4.2.2. İyelik Eki İle İlgili Yapılan Yanlışlar:

O odası çok güzel.(onun odası)

Senin evisi nerede?(evin)

Ben şirketimiz ismi pars .(bizim şirketimizin)

Ablam adın meryam.(ablamın adı)

Bizim şirketimiz ismimiz yedi taşlar. (şirketimizin ismi)

4.2.3. Belirtme Durumu İle İlgili Yapılan Yanlışlar:

Lütfen kapının kapat. (kapıyı)

Okulda arkadaşım zöhrenin gördüm. (Zöhre’yi)

Ben bir kardeşim var ve onun çok seviyorum. (onu)

Ben üniversiteye goranda bitirdim. (üniversiteyi)

Ben kış ve sonbahar sevmiyorum. (kışı ve sonbaharı)

4.2.4. Kalma (Bulunma) Durumu İle İlgili Yapılan Yanlışlar:

Ben bir şirkete müdürüm. (şirkette)

Akşam parti gideceğim çünkü oradan çok eğlence var.(orada)

Ben boş zamanım hat yazıyorum. (zamanlarımda)

Ben bir şirketten çalışıyorum. (şirkette)

4.2.5. Ayrılma (Çıkma) Durumu İle İlgili Yapılan Yanlışlar:

Ben 22 yaşında üniversitede mezun oldum. (üniversiteden)

Ben öncede konuşmaya başladım. (önceden)

Akşam yemeğini sonra arkadaşşıma gidiyorum. (yemeğinden)

Ben kötülük nefret ediyorum. (kötülükten)

4.2.6. Yönelme Durumu İle İlgili Yapılan Hatalar:

Ben otobusu bindim ve eve geldim. (otobüse)

Biz her akşam akşam park gidiyoruz. (parka)

Ablamla beraber yolculuk gideceğiz. (yolculuğa)

Türkçenin yabancılara öğretiminde hâl ekleri konusu başlı başına bir çalışma konusu olabilecek büyüklüktedir. Bu hata genellikle ya hâl ekinin yanlış kullanılmasından ya da hâl ekinin hiç yazılmamasından kaynaklanmaktadır (Kara, 2010). Bu tespit bizim yapmış olduğumuz çalışmada da haklılığını bir kez daha ortaya koymuştur. Özellikle yabancılara Türkçenin öğretiminde hâl eklerinin öğretimi ve öğreniminde çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır.

Aynı zamanda Melanlıoğlu'nun da belirttiği gibi öğrencilerin hâl eklerinin öğretimi sırasında eklere anlam yükleme çabaları ve uygulama aşamasında yeterli başarıyı gösterememeleri yaşanan zorlukların başında gelmektedir. Öğrencilerin bu ekleri anlamlandırma gayreti, kendi ana dili yapılarını hedef dil Türkçeye taşımaları şeklinde açıklanabilir. Eklerin gereksiz yerde kullanılması, gerekli yerlerde kullanılmaması, fiillerle kullanımında yaşanan problemler, hataların ana kaynağını oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaptıkları bu hataların hâl eklerinin soyut bir yapıya sahip olmasından kaynaklandığı düşünülebilir

(Melanlıoğlu, 2012). Bunun için hal eklerinin öğretimi üzerinde önemle durmak gerekmektedir. Bu çerçevede hal eklerinin öğretiminde özellikle görsel materyellerden yararlanarak bu eklerin öğretimini daha hızlı ve kolay yapabiliriz.

4.3. Söz Dizimi Yanlışları

4.3.1. Cümle Öğelerinin Yanlış Sıralanması İle İlgili Yapılan Hatalar:

Haftada sadece iki gün çalışıyorum çocuk clupenda.

(Haftada iki gün çocuk kulübünde çalışıyorum.)

On yıl sonra bir ailem olacak bir kalabalık aile.

(On yıl sonra kalabalık bir ailem olacak.)

Güzel bir hatıra oldu bizim alışverişimiz çarşıda.

(Çarşıda alışverişimiz güzel bir hatıra oldu.)

4.3.2. Ad Tamlaması İle İlgili Yapılan Yanlışlar:

Perdesi pencere kapat. (Pencerenin perdesini)

Kapıya gelen adam ev kapıyı çalmış. (evin kapısını)

Kadın kalbisi hasta olmuş. (Kadının kalbi)

4.3.3. Sıfat Tamlaması İle İlgili Yapılan Yanlışlar:

Benim çok kalemleri fazla var. (çok fazla kalemim)

İranda çok güzelliğin yerleri var ve oralar ki çok güzel. (çok güzel yerler)

Bir iyi örnek de arkadaşlarımıza oluruz. (İyi bir örnek)

4.3.4. Özne Yüklem Uyumsuzluğu İle İlgili Yapılan Yanlışlar:

Ailem ve benim sağlık ile yaşamak istiyorum. (Ailem ve ben sağlık ile yaşamak istiyoruz.)

Benim ailem geçen yaz kuzeye gidik. (Ben ve ailem geçen yaz kuzeye gittik.)

Ben ayda 260 saat hastanede çalışıyor. Ben ayda 260 saat hastanede çalışıyorum.)

Ben ve annem her hafta markete gidiyorum. (Ben ve annem her hafta markete gidiyoruz.)

4.4. Sözcük Bilgisi Yanlıları

4.4.1. Kelimelerin Yanlı Yazımıyla İlgili Yapılan Yanlılar:

Geçen hafie ben alışverişe gittim.(hafta)

On yıl sonra bir aylem olacak. (ailem)

30 yaşındayım ve 3 ıldı evlendim. (yıldır)

Ben aşım ve işim çok seviyorum. (eşimi ve işimi)

Sabahtan akşama kadar televizyon seyr edip oturduk. (seyredip)

4.4.2. Büyük Harflerin Yazımıyla İlgili Yapılan Yanlılar:

İnsanlar her gece Aya bakıyormuş. (aya)

Türkçem çok iyi değil. (çok , değil)

Ben ailemi Çok Seviyorum. (çok seviyorum)

burhan sıkıca yağmuru kucaklamış. (Burhan, Yağmur' u)

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada, çeşitli amaçlarla Tahran Yunus Emre Türk Kültür Merkezine gelen İranlı öğrencilerin yazılı anlatımda yaptıkları hataları çeşitli sınıflandırmalarla ortaya koymaya çalıştık. Yapılan bu çalışmanın sonunda öğrencilerin yaptığı hataların temelinde;

1. Türkçe ve Farsçanın farklı diller olması,
2. Merkezde sınıfların homojen olmaması,
3. Türkiye’de Türkçe öğrenen yabancılar için kullanılan Hitit ders kitabının burada da kullanılması,
4. Öğrencilerin ana dilden öğrenilen dile olumsuz aktarım yapması,
5. Öğrencilerin öğrendiği dili dışarıda pratiğe dökmemesi gibi etkenler bulunmaktadır.

1. Türkçe ve Farsçanın farklı diller olması; Türkçe ve Farsçanın farklı alfabelere sahip olması ve Türkçede bulunan (ı,ö,ü) sesli harflerinin Farsçada olmaması bütün kurlarda öğrencilerin bu harflerin yazımında zorluk çekmesine neden olmaktadır. Öyle ki yüksek düzeyde Türkçe öğrenen öğrenciler bile genellikle Türkçenin ses uyumunu öğrenmekte zorluk çekmektedirler. Yine alfabe farklılığından kaynaklanan çeşitli yazım hataları ortaya çıkmaktadır. Özellikle Farsçada büyük küçük harflerin Türkçedeki gibi kullanımının

olmaması öğrencilerin kelime içerisinde çeşitli harfleri büyük yazmalarına neden oluyor. Bunlara ek olarak Farslar Latin alfabesini İngilizce olarak yazdıkları için çoğu kelimeyi (özellikle ortak olanları) yanlış yazmaktadırlar. Farsça ve Türkçe hem yazılış hem de okunuş olarak farklı oldukları için Latin alfabesini sistemli olarak ilk kez öğrenen öğrenciler yazmada çok zorluk yaşamaktadırlar. İki dilin yazı sitili farklı olduğu için Farslar genelde okunaklı, güzel bir yazı ile yazmamaktadırlar.

2. Merkezde (Yunus Emre Türk Kültür Merkezi) sınıfların homojen olmaması; Merkezde, bir dönemde ortalama 750 kişi Türkçe öğrenmektedir ve bu öğrencilerin yaş ortalaması 35'tir. Bu nedenle sınıfta hem genç hem de 50 yaş üzeri öğrenciler bulunmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin dil öğrenme kapasiteleri ve amaçları birbirlerinden farklı olmaktadır. Özellikle yaşlı öğrenciler, derslerde anlatılan konuları anlamakta çok zorluk çekmektedirler. Bu nedenle sınıflarda böyle bir yapının olması dil öğretimini olumsuz etkilemektedir. Yine sınıfta bulunan öğrencilerin dil öğrenme amaçları da birbirlerinden çok farklı olduğu için öğretmenler sınıfta öğrencileri derse karşı isteklendirmede zorluk çekmektedirler. Çünkü Türkiye'de okumak için Türkçe öğrenen öğrenci ile sadece Türk dizilerini anlamak için Türkçe öğrenen öğrenci aynı sınıfta oluyor. Bu noktada sınıf içerisinde öğretmenin dersi kime göre, nasıl anlatacağı konusunda ciddi problemler ortaya çıkıyor.

3. Türkiye'de Türkçe öğrenen yabancılar için kullanılan Hitit ders kitabının kullanılması; Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine geçmişten günümüze çeşitli kitaplar yazılmıştır. Fakat hazırlanan bu kitaplar genel olarak Türkiye'de Türkçe öğrenen öğrenciler için hazırlanmıştır. Bu kitaplardan biri de Yeni Hitit Ders Kitaplarıdır. Bu kitap Yunus Emre tarafından da yurt dışında kullanılmaktadır. Fakat kitaplar Türkiye'de Türkçe öğrenenlere yönelik hazırlandığı için yurt dışında bu kitapların okutulması dil öğretimini zorlaştırmaktadır. Özellikle kitaptaki metinlerin yurt dışında Türkçe öğrenen öğrencilerin seviyesine uygun olmayışı ve kitabın içerdiği gramerin verilmiş şeklinin zor olması temel olumsuzlukların başında gelmektedir.

4. Öğrencilerin ana dilden öğrenilen dile olumsuz aktarım yapması; Öğrencilerimizin çoğu Türkçe öğrenirken öğrendikleri grameri kendi dillerinde karşılığı olan gramerle karşılaştırıyor ve kullanmaya çalışıyorlar. Bu da ana dilden olumsuz aktarımlar yapmalarına neden oluyor. Örneğin "ki" bağlacı Farsçada sürekli kullanılan bir yapıdır ve öğrencilerin hemen hemen hepsi "ki" bağlacını Farsçadaki görevini dikkate alarak kullanmaktadırlar. Yine Farsçada tamlamalar Türkçeden farklıdır fakat öğrenciler tamlamaları Farsçadaki görevleriyle kullanmaktadırlar.

Farsçadaki tamlamalar ile Türkçedeki tamlamalar yapı olarak birbirinden farklı olduğu için tüm seviyelerde öğrenciler bu yapıyı Farsçadaki gibi kullanıyorlar. Örneğin “öğrencilerin hepsi” yerine “hepsi öğrenciler” şeklinde tamlama kuruyorlar.

5. Öğrencilerin öğrendiği dili dışarıda pratiğe dökmemesi; Dil öğrenmeyi etkileyen çeşitli etkenlerden biri de dil öğrenilen ortamdır. Bu bağlamda hiç şüpheyle öğrenilen dili sürekli o dilin konuşulduğu bir ortamda öğrenmek dil öğrenimini daha hızlı ve etkili kılacaktır. Fakat İranlı öğrenciler Türkçeyi İran’da öğrendikleri için öğrendiklerini sosyal yaşamda yani dışarıda uygulama şansı bulamamaktadırlar. Bu da dil öğretimini olumsuz olarak etkilemektedir.

Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yaptıkları Hataları En Aza İndirebilmek İçin Yapılabilecekler:

a. Türkçe ve Farsçanın yazı sistemi farklı olduğundan dolayı dikte üzerinde ve seslerin öğretiminde temel seviyede yoğun olarak durulmalıdır.

b. Türkçede olup Farsçada olmayan ve öğrenciler tarafından sürekli karıştırılan (ı,ö,ü) sesleri üzerinde özellikle durulmalı ve Türkçedeki ses uyumu öğrencilere temel seviyeden itibaren kavratılmaya çalışılmalıdır.

c. Farsça ve Türkçenin gramer yapısı farklı olduğundan dolayı Farsçadan yapılacak olumsuz aktarımların öğretmenler tarafından önceden bilinmesi ve gerekli önlemlerin alınması yerinde olacaktır.

ç. Türkçe ve Farsça arasındaki ortak kelime, deyim ve atasözlerinden yararlanırken bunların yazımına özellikle dikkat edilmesi gerekir. Örneğin her iki dilde de ortak olan “bahçe” kelimesi Farsçada Latince olarak “baghcheh” olarak yazılmaktadır ve öğrenciler bu tür ortak kullanımları genelleştirmektedirler. Böyle ortak unsurların yazımına ve seslendirilmelerine özellikle dikkat edilmelidir.

d. Farslara Türkçe öğretirken Farsçanın dil özelliklerinin dikkate alınması gerekir. Buna bağlı olarak ise Fars kültürünü de dikkate alarak kitaplar hazırlanmalıdır. (Örneğin bir metinde geçen Aliş kelimesi Farsların inanç sisteminde Hz. Ali’yi hatırlatıyor ve bu ismin uygun olmayan bir yerde kullanımı sıkıntılara neden olabiliyor.) Hangi ülkede ya da coğrafyada Türkçe öğretilen o ülkenin veya coğrafyanın dilini ve kültürünü dikkate alan kitapların hazırlanması şüphesiz dil öğretimini daha başarılı kılacaktır.

e. Sınıflarda, her seviyede öğrencilerin dil gelişimine dikkat edilmeli ve yazma becerisi zayıf olan öğrencilere yönelik ek uygulamalar yapılmalıdır.

f. Türkçeyi Türkiye’de öğretmek ve öğrenmek başka, yurt dışında öğretmek ve öğrenmek başkadır. Türkçeyi Türkiye’de öğrenenler öğrendiklerini dışarıda uygulama ve kullanma şansına sahiptirler. Dolayısıyla öğrenilen bilgiler belleğe doğal olarak yerleşecektir. Fakat Türkçeyi kendi ana dilinin konuşulduğu ortamda öğrenenlerin böyle bir şansı yoktur. Bu nedenle öğrencilerin öğrendiklerini kullanamaması öğrenilen bilgilerin çabuk unutulmasına neden olacaktır. Bu durumu önlemek ve öğrenilen bilginin kalıcı olması için özellikle okutulacak kitaplarda ve alıştırmaya kitaplarında yer alan konular, kelimeler ve dil yapıları birbirinin tamamlayıcısı olmalı ve doğallıktan uzaklaşmamalıdır. Örneğin Türk mutfağıyla ilgili okutulan bir metnin alıştırmalar kısmında da metnin içinden cümleler seçilmeli, kelimeler ve öğretilecek gramer yapısının da metnin içerisinde verilmesine dikkat edilmelidir.

g. Farsların Türklerle ilişkisi göz önünde bulundurularak öğrenciler Türkiye’de yaşayan akraba, arkadaş vb. tanıdıklarla sosyal medya üzerinden Türkçe yazmaya teşvik edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Barın, E. (2009). Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretiminde Dikte ve Yazılı Anlatımın Önemi. *TDAY Belleten*, 2006/1, Ankara: TDK Yayınları 21, 32.
- Barın, E., Demir, C. (2006). *Türk Dil Bilgisi 1 Ses Bilgisi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Candaş Karababa, Z. C. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42 (2), 265-277.
- Coşkun, E. (2009). Yazma Eğitimi. A. Kırkkılıç ve H. Akyol, (Ed.), *İlköğretimde Türkçe Öğretimi* içinde (49-91). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çakır, İ. (2010). Yazma Becerisinin Kazanılması Yabancı Dil Eğitiminde Neden Zordur? *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), Yıl: 2010/1, 165-176.
- Çotuksöken, Y. (1983). Yabancıların Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Güçlükler ve Yaptıkları Yanlışlıklar. *Türk Dili (Dil Öğretimi Özel Sayısı)*, (379-380), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 88, 94.
- Doğan, A. (1989). Yabancıların Türkçe’yi Öğrenirken Karşılaştıkları Güçlükler ve Yaptıkları Bazı Hatalar. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6 (1-2), 259-261.
- Göçer, A. ve Tabak, G., Coşkun A, (2012). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Kaynakçası. *TÜBAR*, XXXII, 73-126.
- Kara, M. (2010). Gazi Üniversitesi Tömer Öğrencilerinin Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar ve Bunların Çözümüne Yönelik Öneriler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (3), 661-696

- Melanlıoğlu, D. (2012). Yabancılarā Türkçe Öğretenlerin Hâl Eklerinin Öğretimine İlişkin Görüşleri: Nitel Bir Araştırma *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7 (4), 2401-2411.
http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1830907808_Melanl%C4%B1o%C4%9FluDeniz_S-2401-2411.pdf
- Özbay, M. (2002). Yazılı Anlatım Becerisinin Geliştirilmesi. *Sadık Tural Armağanı*. Ankara: Can Reklamevi Basın Yayın.
- Özbay, M. (2009). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri 2*. Ankara: Öncü Kitap.
- Temizel, A. (2007). İran'da Türkçe Öğretimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 547-560.
- Temizyürek, F. vd. (2002). *Konuşma Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Tiryaki, N. E. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 33-44.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2012). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.